

Kostprijsontwikkeling varkensvlees vraagt aandacht

Frits Mandersloot, PV

Varkenshouders moeten momenteel alle zeilen bijzetten om het bedrijf op koers te houden. Op korte termijn telt alleen de liquiditeitspositie van het bedrijf. Markt en overheid stellen aanvullende eisen aan producten en productiemethoden. Deze eisen zorgen voor een toename van de kosten. Onduidelijk is of hier ook een hogere opbrengstprijstegenover zal staan. Voor een economisch duurzame varkenshouderij blijft daarom ook nu aandacht voor de kostprijsontwikkeling noodzakelijk.

Voorsprong kwijtgeraakt

Nederland heeft lange tijd op de internationale markt op kostprijs kunnen concurreren door lage (voer)kosten en goede technische resultaten. Maar we zijn die voorsprong langzamerhand kwijtgeraakt. Hoge arbeidskosten, dure grond en toenemende aandacht voor natuur, milieu en welzijn verhogen de kosten voor productie van varkensvlees in Nederland. Tegelijk staat door een vrijere wereldhandel en een te grote productie op wereldschaal de opbrengstprijst onder druk. Ondanks de prima technische resultaten zijn de economische resultaten daardoor sterk verslechterd.

Betere economische resultaten zijn mogelijk door hogere opbrengstprijzen. Hiertoe bestaan weliswaar mogelijkheden (productie voor speciale markten) maar dit traject vraagt waarschijnlijk een lange adem. Een andere insteek is het beheersen van de ontwikkeling van de kostprijs van varkensvlees. De Productschappen voor Vee, Vlees en Eieren (PVE) hebben in 1999 hiervoor aandacht gevraagd, omdat er ontwikkelingen op de sector afkomen die de kostprijs eerder lijken te verhogen dan te verlagen. Op verzoek van de PVE heeft het Praktijkonderzoek de gevolgen voor de kostprijs van een aantal aanvullende productie-eisen in beeld gebracht.

Kostprijs varkensvlees

De kostprijs van een kilo varkensvlees ligt in Nederland gemiddeld iets boven de drie gulden. In de kostprijs zijn naast uitgaven voor voer, diergezondheid en dergelijke ook kosten meegerekend voor eigen arbeid, eigen kapitaal en afschrijving van productiemiddelen. Elders in dit periodiek kunt u

lezen hoe de kostprijs berekend is voor het Landelijk Biggenprijzenschema.

De kostprijs is hoger dan de huidige opbrengstprijzen. Gelukkig echter gaan niet alle kosten direct met uitgaven gepaard. De eigen arbeid is bijvoorbeeld ingerekend volgens CAO-tarieven. Dit 'berekende loon' is meestal hoger dan de privé-uitgaven. De werkelijke uitgaven zijn daardoor lager dan de berekende kosten. Mede daardoor kunnen perioden met slechte opbrengstprijzen overbrugd worden.

Ontwikkelingen die de kostprijs beïnvloeden

Verskillende ontwikkelingen hebben invloed op de hoogte van de kostprijs. In hoeverre deze ontwikkelingen de huidige kostprijs op bedrijven verhogen, hangt natuurlijk af van de mate waarin de maatregelen al (gedeeltelijk) op bedrijven geïntroduceerd zijn,

Groen-Labelstallen

Het Praktijkonderzoek Varkenshoudertij heeft in de afgelopen jaren verschillende Groen-Labeltechnieken onderzocht en de extra kosten van deze systemen berekend. Hieruit blijkt dat een Groen-Labelstal in geval van nieuwbouw tot extra jaarlijkse kosten (vermeerdering en vleesvarkens) van gemiddeld zo'n 15 cent per kg varkensvlees leidt. Maar deze kosten kunnen van systeem tot systeem verschillen. Zo zorgen de duurste systemen bij vleesvarkens alleen al voor extra jaarlijkse kosten van 12½ cent, terwijl voor deze categorie dieren ook systemen beschikbaar zijn die de kosten met circa 5 cent per kilo vlees verhogen. In de vermeerdering zijn de verschillen zelfs nog groter. Toepassing van een Groen-Labelsysteem bij verbouw van stallen heeft hogere kosten tot gevolg omdat dan in bestaande gebou-

wen soms aanpassingen nodig zijn. Niet alle technieken zijn echter in bestaande stallen toepasbaar. De extra jaarlijkse kosten bij verbouw liggen gemiddeld tussen de 15 en 23 cent per kg vlees.

Mestwetgeving

Hoe de wetgeving er in definitieve vorm uit zal zien is nog niet aan te geven. Verwacht wordt wel dat afzet van mest buiten het eigen bedrijf voor meer bedrijven noodzakelijk zal zijn en dat de kosten van mestafzet zullen toenemen. Op welk niveau de mestafzetprijs uiteindelijk zal uitkomen is moeilijk te voorspellen. Als alle mest buiten het bedrijf moet worden afgezet tegen een prijs van f 40,- per m³, dan levert dit een bijdrage van circa 25 cent in de kostprijs van varkensvlees. In de berekening van de kostprijs van varkensvlees volgens het Biggenprijenschema zijn al kosten ingerekend voor mestafzet. Een deel van de mest wordt op het eigen bedrijf aangewend, de rest wordt afgezet tegen f 23,- per m³. In de kostprijs van f 3,- is daarmee al een bedrag van ruim 10 cent voor mestafzet opgenomen.

Varkensbesluit 1998

Bij aanpassing van het bedrijf moet de huisvesting voldoen aan de eisen van het Varkensbesluit 1998. Dit betekent meer oppervlakte per dier, zeugen in groepshuisvesting en stabiele groepen voor biggen en vleesvarkens. De kostprijs van een kg varkensvlees kan daardoor met 5 (vooral bij nieuwbouw) tot 40 cent (in situaties met verbouw) toenemen. Dit zijn dan alleen extra kosten voor huisvesting. De effecten van de grotere oppervlakte op de technische resultaten zijn in deze extra kosten niet meegerekend. De indruk bestaat dat een grotere oppervlakte bij vleesvarkens betere resultaten geeft. Op het Varkensproefbedrijf in Sterksel zal dit jaar onderzoek starten naar technische resultaten bij vleesvarkens die op 1 m² opgelegd worden.

Hygiënevoorschriften

Voorschriften die momenteel gelden hebben betrekking op: afsluiting van het bedrijf, afsluiting van de gebouwen, reiniging en ontsmetting (onder andere verplichte spoelplaats), bedrijfskleding en omkleedruimte, kadaverplaats, bestrijding van ongedierte en registratie. De kostprijs neemt door deze maatregelen

met zo'n 5 tot 10 cent per kg toe. Naarmate het bedrijf groter is zal de toename van de kostprijs beperkter zijn. Daarnaast zijn aanvullende maatregelen mogelijk, zoals het schone/vuile-wegprincipe, een koeling van de kadaverplaats en het realiseren van een aflevewoortziening. Ook deze maatregelen verhogen de jaarlijkse kosten met zo'n 5 tot 10 cent. Tegenover de hogere kosten kunnen ook voordelen staan door een betere gezondheidssituatie, betere productieresultaten en verminderde uitval. Onduidelijk is nog hoe groot dit voordeel is. Vandaar dat deze extra baten niet in de berekeningen zijn meegenomen.

Zijn er nog mogelijkheden?

De varkenshouderij heeft te maken met alle hier genoemde ontwikkelingen. Hoewel er misschien op termijn door de extra maatregelen juist een meerwaarde in de markt bereikt kan worden, merkt u als

varkenshouder in eerste instantie vooral de extra kosten die met de maatregelen gepaard gaan. De vraag is dan of er nog mogelijkheden zijn om te komen tot lagere kosten.

Uit praktijkcijfers blijkt dat er grote verschillen zijn tussen bedrijven in technische en economische resultaten. Verbeteren van technische resultaten (bijvoorbeeld het aantal grootgebrachte biggen per zeug per jaar of de voederconversie) heeft een positieve invloed op de kostprijs. Maar ook het verbeteren van de arbeidsefficiëntie (meer dieren per man/vrouw) kan bijdragen aan een lagere kostprijs. Lagere kosten voor huisvesting lijken mogelijk door bij nieuwbouw of renovatie te kiezen voor grotere afdelingen en grotere koppels. In een aantal gevallen zijn ook fiscale voordelen te behalen door verschil-

lende aanpassingen gelijktijdig door te voeren. Er kan dan mogelijk gebruik gemaakt worden van fiscale voordelen en subsidies, bijvoorbeeld in het kader van Verbreed Groen Label. Goed anticiperen hierop kan de uiteindelijke kosten drukken.

Sector gezond

Voor een gezonde varkenssector zijn economisch duurzame systemen noodzakelijk. Dit thema krijgt ook in en na 2000 ruime aandacht binnen het Praktijkonderzoek. Onderwerpen die aan bod komen zijn het zo efficiënt mogelijk invulling geven aan het Varkensbesluit 1998 en de ontwikkeling van goedkope en flexibele huisvestingssystemen. ■